

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: A művészet intézményrendszere és szociológiája. Művészeti intézmények és társadalmi szerepük				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége (i): Antalóczy Tímea + 36 20 973 0002 Technikus: Tóta András (MOME)				
Kód: B-DK-402	Tantervi hely: Elméleti Intézet, BA Designkultúra szak	Javasolt félév: 2. évf. 2. félév Csütörtök 13.40- 15.00	Kredit: 5	Tanóraszám: Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: szeminárium Helyszíne: BASE/ 102 illetve külső helyszín	Szab.vál-ként felvehető-e? nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, <u>párhuzamosságok</u>): Földi Eszter: A művészet intézményrendszere és szociológiája II. A két tantárgy osztályzatainak átlaga adja a félév végi osztályzatot!				
A kurzus célja és alapelvei: A tantárgy oktatásának elsődleges célja az, hogy a hallgatók ismereteket szerezzenek a művészeti (film, - színház, - zene, - tánc -, képző -, és cirkuszművészeti) intézmények működéséről, jelenlegi helyzetéről, közvetítői szerepéről, motivációiról. Mindez elsősorban aktuális művészeti projectek vizsgálata mentén történik a félév során. A közvetlen megfigyelés módszerét alkalmazva, igyekszünk az alkotói, illetve a közvetítői oldal motivációit minél jobban megismerni. Olyan szellemi közttereket keresünk/vizsgálunk meg, ahol az alkotók és befogadók – lehetőség szerint nem virtuálisan – gyakran és számosan találkoznak. (Érdekes kérdés persze, hogy például a járvány hozta új megoldások, műfajok mennyiben integrálódtak, milyen mértékben épültek be az alkotói közösség/közönség életébe.) Az élő, fontos társadalmi jelenségeket tematizáló projectek kapcsán elemezzük azt is, hogy milyen szerepe volt, van, lesz a művésznak és a művészeti alkotásoknak egyes társadalmi problémák megfogalmazásában. Mennyiben jelent/het ez közszolgálati szerepet? Nem mellékes elemzési szempontunk, hogy a művészek milyen módokon tájékozódnak a társadalmi - történeti folyamatokról, milyen társadalmi környezetben kell létezniük, alkotniuk, az alkotásaik mire reflektálnak elsősorban és milyen társadalom képe rajzolódik ki ezekből? Milyen társadalmi szerepe lehet a művészeti intézményeknek, az ezt működtető szakembereknek, a művészek/tervezők sajátos látásmódjának, és ennek, mint sajátos kommunikációs rendszernek, mi a funkciója. Kik a befogadók, hogyan, milyen módon hatnak rájuk az alkotók és alkotásaik. Mindezekre a kérdésekre – a szociológia módszertanát és szemléletét alkalmazva - kortárs művészekkel/tervezőkkel készített interjúk, előadások, szakértői beszélgetések és a szakirodalmak mentén keressük a válaszokat. A külső helyszínen zajló eseményeket rögzítjük, a felvételeket kutatási célokra használjuk.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): - A hallgatók analitikus képességének fejlesztése a kutatási feladatokon keresztül. - A kurzus számos példán keresztül elemzi és dolgozza fel a témaköreit, így fejlesztve a hallgatók látásmódját. - Prezentációs képességek fejlesztése az órai munka során. Tudás: 1) Behatóan ismeri az egyes szaktörténeti nézőpontokat a szociológia területén. 2) Átfogó ismeretei vannak a művészet/művész társadalmi szerepvállalásáról, arról, hogy milyen szerepe volt, van, lesz a művésznak és a művészeti alkotásoknak a társadalomban. Képesség: 1) Képes az egyes szakmai nézőpontok szintetizálására. 2) Képes önálló szakmai álláspontot kialakítani a jelen szakmai kérdéseiben, képes érvelni. Attitűd: Elkötelezett saját szakterülete irodalmának mély ismerete iránt. Autonómia és felelősségvállalás: Interdiszciplináris csoportban felelősen és professzionálisan képviseli saját szakterülete álláspontját.				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák: 1. A művészetszociológia főbb elméletei, teoretikusai és módszertana 2. A műv-i intézményhálózat és működése napjainkban. 3. A művészeti intézmények társadalmi szerepe napjainkban 4. A művészeti alkotás, mint szociológiai dokumentum/ mint társadalmi tevékenység 5. Az alkotók, mint társadalmi réteg. Művész szerepek 6. Mű és közönsége.				

Részletes szakmai tematika/leírás/brief 12 hétre lebontva: (az időpontok részben még egyeztetés alatt!)

1. február 22. A művészetszociológia főbb elméletei, módszertana
2. március 2. A műv-i intézményhálózat és működése napjainkban. (Fesztiválszövetség. Márta István)
3. március 9. Kulturális színterek I. (MOMkult/Lóvasút. Faludi András)
4. március 16. Csenedek. Művészeti intézmények együttműködése (Virág Judit Galéria és Aukciós Ház)
5. március 23. Kell-e nekünk múzeum? (Szépművészeti Múzeum. Lévy Zoltán)
6. március 30. A kortárs irodalom terei (Líra. Csapody Kinga)
7. április 6. Kortárs művészeti befogadóhelyek missziója (Trafó. Barda Beáta)
8. április 13. Körforgásban. (Iparművészeti Múzeum/Ráth György Villa. Horváth Judit)
9. április 20. Transzparens terek. Művésztelep és helyi közösség. (Gödöllő. Hidasi Zsófia)
10. április 27. Régi az új. (Fonó Budai Zeneház. Horváth László)
11. május 4. Mit neked cirkusz? (Nemzeti Cirkuszművészeti Központ. Fekete Péter, Joó Emese)
12. május 11. Kulturális színterek II. (MOMkult/Hegyvidék Galéria. Kallós Judit)

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai/ A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük:
Előadások, szakmai konzultációk, terepmunka, referátumok, egyéni intézményi kutatás tapasztalatainak dokumentálása, az esszé témák kikristályosodása a szorgalmi időszak végére.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

Órai aktív jelenlét. Hétről hétre feladott olvasmány elolvasása, ezekből rövid referátum készítése. Az ajánlott és gyűjtött irodalmakból, az előadásokból, az órai diskurzusokból és a prezentációkból inspirálódva, az adott intézmény típusok társadalmi szerepének vizsgálata, elemzése a megadott szempontok alapján.

A tanulás környezete: külső helyszíneken, művészeti intézményekben.

Értékelés

Teljesítendő követelmények:

- Rendszeres, aktív részvétel az órákon és az ehhez kapcsolódó munkában
- Interjú készítése 2 kortárs, a választott művészeti területen tevékenykedő, művészeti végzettséggel rendelkező, min. 3 éve a pályán lévő művésszel (a csoporttal előre egyeztetett kérdések alapján)
- Az irodalmi referátumok folyamatos és határidőre való elkészítése
- Az egyéni kutatást összegző esszé határidőre való elkészítése

Értékelés módja:

Az értékelés a beküldendő részfeladatok és a félév végi esszé minőségéből, illetve az órai munka ötvözetéből adódik össze.

Az értékelés szempontjai:

- az órai munka: aktív jelenlét, hozzászólások, feladatok elvégzése, részfeladatok határidőre való elkészítése
- a kutatás eredményeit összegző esszé tartalmas és releváns munka
- az elemzés mélysége, formai és nyelvi világa

Az érdemjegy kiszámításának módja:

Órai részvétel, aktivitás 40%/Írásbeli: 30%/Prezentáció: 30%

Ajánlott Irodalom:

Adorno, T.W. (1970) *Zene, filozófia, társadalom*. Budapest: Gondolat

Adorno, T. W. – Horkheimer (1990) *A kultúripar*. In: Horkheimer, M. – T.W. Adorno: A felvilágosodás dialektikája. Budapest: Gondolat – Atlantisz 147-201.

Babbie, E. (1998): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi

Bérczi Linda (2020) *Milyen ma képzőművésznek lenni?* Együtt a Művészetért Egyesület Kutatás. Magyar Művészeti Akadémia, Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet. <https://www.egyuttamuveszetert.hu/wp-content/uploads/2020/09/kortars-helyzet-2020-09-30.pdf>

Barabási Albert László (2018): *A kétmillió dolláros piszoár*. In: A képlet. Budapest: Libri 57-74 p.

Bourdieu, P. (1978 [1968]) *A művészeti észlelés szociológiai elméletének elemei*. In: Józsa Péter. (szerk.): *Művészetszociológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 175–200 p. Bourdieu, P. (2005) *A megértés megértése*. In: Bónus-Kelemen-Molnár: *Intézményesség és kulturális közvetítés*. Budapest: Ráció 341- 377 p. Bourdieu, P. (2013) *A művészet szabályai. Az irodalmi mező genezise*. Bp: Budapesti Komm. és Üzleti Főiskola

Giddens, Anthony (2008) *Szociológia*. Budapest: Osiris

Gladwell, Malcolm (2009): *10 000 órás szabály*. In: *Kivételesek*. Budapest: HVG Könyvek 43-73 p.

Griff, M.: *Hogyan toborzódnak a művészek, és hogyan nőnek bele szerepükbe?* Józsa Péter. (szerk.): *Művészetszociológia*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 147-160 p.

Féjja Sándor (1971) *Tanulmányok a filmszociológia problémaköréhez*. Budapest: Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum

György Péter (2003) *Az eltörölt hely - a Múzeum: A múzeumok átváltozása a hálózati kultúra korában; New York, Természettörténeti Múzeum - egy példa*, Budapest: Magvető

György Péter (2021) *A kolonializmus után, a rasszizmus idején*. Múzeum Café 83

Hankiss, Elemér (1999) *Az emberi kaland*. Budapest: Helikon

Hauser Arnold (1982) *A művészet szociológiája*. Budapest: Gondolat

Horváth György (2015) *A művészek bevonulása*. Budapest: Corvina

Jávorszky Béla Szilárd (2020) *Fonó 25*. Budapest: Fonó Budai Zeneház

Józsa Péter (szerk.) (1978) *Művészetszociológia*, Budapest, KJK

Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (2009) *A kultúra változása – Változások kultúrája*. In: Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér (szerk.) (Vész)jelzések a kultúráról. MTA PTI 17-84.

Kertész László (2018) *Kortárs műgyűjtés*. Budapest: Kortárs Műgyűjtő Akadémia

Kuti Éva (2010) *Az önzés iskolája?* Budapest: Nonprofit Kutatócsoport

Losonczy, Á. (1969) *A zene életének szociológiája*. Budapest: Zeneműkiadó

S. Nagy Katalin (2007) *Mű – művészek - befogadás. Képzőművészet és szociológia*. Bp.: Gondolat

S. Nagy K. (szerk.) (1991) *Művészetszociológia szöveggyűjtemény I-II*. Budapest: Tankönyvkiadó

Szántó András (2022) *A múzeum jövője*. Budapest: Szépművészeti Múzeum

Szépvolgyi Viktória (2011) *Az energia nem vész el...*Oktogon. 4. 58-60.

Sztompka, Piotr (2009) *Vizuális szociológia. A fényképezés, mint kutatási módszer*. Bp. – Pécs: Gondolat – PTE

Tóvay Nagy Péter (2007) *Cirkuszkutatás 2006-2007*. Budapest: Jászöveg

Virág Hajnalka (2010) *A magyar üvegművészet helyzete – avagy miként mászhatunk ki a gödörből*. In: Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér (szerk.) *Mire jó a kultúra?* MTA PTI 311-322.

Wessely Anna szerk. (1998) *Előszó: A kultúra szociológiai tanulmányozása*. In: *A kultúra szociológiája*. Budapest: Osiris. 7-27. illetve Williams, Raymond: *Kultúra. 28-32 p. és A kultúra elemzése. 33-40.*

Korunk című folyóirat 2010/5 Művész szerepek című tematikus számának írásai. Ajánlott: Tanner, Jeremy (2010) A művész szociológiája. Korunk/5. 40-46., Zolberg, Vera L. (2010) Születik-e a művész, vagy azzá lesz? Korunk/5. 47-54. Wessely Anna (2010) Művész szerepek. Korunk/5. 7-15.

NKA Kutatások Könyvsorozat: 1. Szabó István – Vásárhelyi Mária - Venczel Sándor (2005) *Színházi jelenlét- Színházi jövőkép*. 2. Antalóczy Tímea – Kapitány Ágnes (szerk.) (2006) *Az iparművészet változó szerepe az átalakuló vizuális kultúrában*. 3. Hunyadi Zsuzsanna – Inkei Péter – Szabó János Zoltán: *Fesztivál-világ*. (2006) 4. Deme Péter (szerk.) *Műemlékek Múzeumok mindenkinek?* (2007) 5. Retkes Attila – Várkonyi Tamás (szerk.) *Zene Művészet Piac Fogyasztás* (2009)

Egyéb információk, kiegészítés:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,*
- *felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,*
- *más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,*
- *teljes felmentés adható.*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: szóbeli vagy írásbeli egyeztetés alapján
Fogadóóra: szerda 13.00 -14.00, de minden esetben előzetes egyeztetés mellett